

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. vi. De aristotile & opinione ei[us] & studiis. & q[uod] variis
disputatio[n]ib[us] dubitatione[m] achademicoru[m] mouit. & de regula
eoru[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

XIXXV. Polícraticí de Curialíũ nugis.

¶ De obscu-
ritate scri-
ptis euāgeliste

Roma. 1.

iohannes euangelista altius celo intonuit: & ultra q̄ humana mens percipere queat/ licet auris utcumq̄ possit audire. Inuentum est inq̄ quod ait ab initio euangelii/ in principio erat verbũ &c. vsq̄ ad locum quo ait/ & lux in tenebris lucet: & tenebre eā non comprehenderunt. Ego quidem nisi in patrum scriptis legeretur/ nequaq̄ alicui infidelium cōcessum crederem vt os in tante lucis oraculũ aperiret: quā oculus mundanus non sufficit intueri. Apostolicum tamen & familiaritatis intime privilegiũ astruit quod verbum fidei boni operis perseverantia illustravit: cum philosophi euauerint non modo in cogitationib⁹ sed operibus suis. Descripsit liberos plurimos: & politici hominis merita/ contemplatio non repressit: & contemplationis acumẽ actionis necessitas non extinxit. Sed liber qui de dogmate ei⁹ est contēnitus in laudem eius. origenes. hieronymus. augustinus. omnium philosophorum attestationibus freti sufficiunt. De morte eius diuersi diuersa scripserunt. Sed probabilius est eum qui innocenter vixerat & philosophie precepta fuerat pro viribus insecutus vitam risui non cessisse. Nam q̄ de eo nonnulli tradunt: quia verecundia motus emisit spiritum/ eo q̄ nauarum propositam non potuit soluere questionem: constat nominis errore compositum. Quicquid enim de eo grecorum loquitur fabule: hoc de homero non platone valerius maxim⁹ refert. Ex eo tamen & hoc vulgatum est: quia fuerunt qui homerũ equocum platonis dicerent: propter excellẽtiam sapientie: sermo nis elegantiam/ latitudinem pectoris. Nam viros nobiles certum est polinomios extitisse. Decessit itaq̄ octoginta annis & vno expletis: in tanta reuerentia omnium/ & integritate auctoritatis. vt diu dubitatum fuerit/ diis an semideis esset poti⁹ aggregandus. Sed & cum etate illa deficiente: merita virtutũ ei⁹ tanq̄ incredibilia quodam modo ad antiquitatis fabulas vergerent: ipsum inter semideos venerandum labeo scribit/ vt quidẽ maius homine: minus deo fuisse doceatur.

¶ De aristotile & opinione eius/ & studiis: & q̄ variis disputationibus dubitatioẽm academicorum mouit: & de regula eorum.
Capitulum. VI.

¶ Quid in
morte plato-
nis apparuit.

¶ Sol e celo visus est cecidisse qua die philosophorum princeps plato rebus excessit humanis: & quasi lucernam mundi extinctam defleuerunt qui ad thronum sapientie / cui ille diu presederat sua arbitrabantur studia referenda. Sed cum ei aristotiles discipulus vir excellen-

tis ingenii / & platonī impar eloquio: sed multos facile superās
 in docēdi officium successisset: quasi in matutinū sydus effulsi-
 t hominibus / & quibusdā multiplicis philosophiē p̄ceptis velut va-
 riis sapientiē radiis illustrauit orbem: & tanq̄ oculorū deterſa ca-
 ligine ad contuendā vitatis speciem / mentes hominū repauit.
 Sectam hic peripatheticā cōdidit sic utiq; dictā: q̄ deābulans dis-
 putare consueuerat: plurimosq; discipulos preclara fama excel-
 lens / & arte suadendi / viuo adhuc p̄ceptore in suam heresim
 congregauit. Tractauit quidem omnes philosophiē partes: &
 p̄cepta dedit in singulas: sed p̄ ceteris sic rationalem redegit
 in ius suum / vt a possessione illius videatur omnes alios exclu-
 sisse. Ita tamen in aliis viguit vt commune nomē omniū philo-
 sophorū / anthonomastice. i. excellenter sibi p̄priū esse meruerit.
 Sicut enim vrbs romam maronem poeta exprimit. Sic & phi-
 losophi nomen circa aristotilem vtētium placito contractū est.
 Fuit autem faciundus eloquio: sed vberior sensibus: & doct⁹ sen-
 tentiis omnium obuiare. Hic est qui primus studiorum genera
 in agroaticum & exhotericum dicitur distinxisse. Nā familia-
 res & quasi domestici admittebantur in agroatica. Exotherica
 vero non modo extraneis: sed hospitibus patebant & pegrinis.
 Fuerūt qui eū incubi demonis filium crederent p̄pter agilitatē
 corporis: p̄spiciā ingenii / & glorie appetitū: quā multiplici in-
 dustria omnibus p̄ripere consueuerat. Testatur de eo valer⁹
 maximus / quia supreme vite reliquias senilibus ac rugosis mē-
 bris in summo litterariū ocio vix custodiens / adeo valēter p̄ salu-
 te patrie incubuit / vt eā ab hostilibus armis solo equatā in lectu-
 lo atheniensi iacens quidem macedonū manibus q̄bus abiecta
 erat eriperet. Ita vrbe strata atq; euerſa alexandri familiaritate
 qua restituta est / aristotelis opus notum est. Licet autē nominū
 & verborum turbator habeatur / nō modo subtilitate qua cūctis
 celebris est / sed mira subtilitate dicēdi eualuit adeo quidem vt
 platonī merito proximus fuisse videat. Eū laudis fuisse auidis-
 simum vel ex eo constat q̄ cum theodocti discipulo libros artis
 oratorie vt eos ederet concessisset: moleste ferens postea tantū
 laudis & glorie titulum se alii cessisse proprio volumine q̄busdā
 rebus insistēs planius sibi de his in theodoctis libris dictū adie-
 cit. Vnde valerius maximus. Nisi me tam late & tam patētis
 scientie verecundia teneret / dicerem dignū philosophū: cui⁹ sta-
 biliendi mores altioris animi philosopho traderentur. Ceterū
 gloria ne ab his quidem qui contemptū eius introducere conan-

Iſido. Peripatetici a deā-
 bulatiōe dicti
 sunt / eo q̄ eorū
 auctor deābu-
 lans disputa-
 re solitus esset

Q̄ aristoteles
 p̄ aliquos fuit
 creditus demo-
 nis incubi fi-
 lius.

Q̄ aristoteles
 fuit auidissi-
 mus laudis.

Policratici de Curialiū nugis.

De crisippo.
De xenocrate

De plotino.
De iamblico.
De porphirio.
Apulei comē-
datio.

tur negligitur? Nā & voluminibus nomina sua diligenter adii-
ciunt: vt quod professione leuant vsurpatione memorie assequā-
tur. Hic est cuius disputationibus effectū est vt achademia ino-
ueatur: magis rationum q̄ collisione ventorū. Licet enim peri-
pateticus non achademicus censeatur: eo tamen sollicitate de
singulis maxime ceperunt platonici qui relictī erāt fere de om-
nibus dubitare. Siquidē post mortē platonis eusipp⁹ sororis ei⁹
filius & xenocrates dilectus eius discipulus in scholā que acha-
demia vocabatur eidem successerūt: & ob hoc ipi & successores
eorū achademici appellabant a loco: sicut platonici a magistro.
Ex quibus valde nobilitati sunt greci/plotinus: iāblicus & por-
phirius catholice veritatis (vt dicitur) pessim⁹ impugnator. In
vtraq; vero lingua/greca. f. & latina nobilis extitit apuleius af-
fer: vir magnus in primis: & qui venustate morum & discendi
copia socraticum fontem & torrentem platonicum facile redo-
leat/vel tenuiter sapienti. Ab his fluxerunt & alii multi: qui du-
bitabilia discutere sic vt nulli p̄iudicaretur maluerint: q̄ ausu te-
merario diffinire/maxime cum occultam crederent veritatem
eorum/de quibus in vtrāq; partem probabiliter disputat. Vn-
de & achademicorum antiquissima regula est/vt quisq; quod sibi
occurrit probabile/suo iure defendat.

¶ Q̄ alia sensus/aliam rationis/aliam religionis auctoritate p̄ban-
tur. & q̄ fides in omni doctrina aliquod stabile initium veditat:
quod probari non debet. & q̄ alia per se doctioribus innotescūt:
alia ridibus: & quatenus dubitandum sit: & q̄ pertinacia verita-
tis inquisitionem plurimum impedit. Capm. VII.

Sunt etiam nonnulla que sensus/rationis/aut religio-
nis psuadet auctoritas. Horū dubitatio infirmitatis:
erroris notam habet aut criminis. Querere enim an
sol splendeat/albeat nix/ignis caleat hominis est sen-
su indigentis. At vero an ternari⁹ maior sit binario: ipm quoq;
totum & medietatē eius contineat querere: & an quaternarius
sit duplus binario indiscreti est & cui est ratio ociosa: aut deest
omnino. Qui nō an de⁹ sit deducit in questionē: & an idem po-
tens sapiens sit an bonus: nō modo irreligiosus sed p̄fidus est &
pena docente dignus est instrui. Sūt enim in omnibus phisicis
disciplinis/quedā prima: & vt ita dicā cratini nōbo primitiua p̄a-
cipia de quibus eodē auctore dubitare nō licet/nisi his quorū labor
in eo versatur ne quid sciant. Nā sicut quedam se corporeis sensu-
sibus ingenunt/vt apud sensatos latere nō possint: quedam sub